

סילבוס - תוכנית הוראה לקורס
מבוא לפילוסופיה של המוסר
ד"ר אפרת רם טיקטין | המחלקה לפילוסופיה
Introduction to Moral Philosophy | 31-487

שיעור	סוג הקורס:
4 נ"ז (2 ש"ש)	היקף נ"ז:
תשפ"ה	שנת לימודים:
א + ב	סמסטר:
ג' 10-12	יום ושעה:
ג' 12-13 בתיאום מראש	שעת קבלה:
Efrat.ram-tiktin@biu.ac.il	מייל מרצה:
להשלים בהמשך – לא אפשרי כרגע	קישור לאתר למדה:

תיאור הקורס ומטרות למידה

תקציר הקורס

בקורס זה נלמד תאוריות מרכזיות בפילוסופיה של המוסר (אתיקת המידות, אמוטיביזם, העמדה הדיאונטולוגית ותיאוריות תוצאתניות ובתוכם התועלתנות). נבקש לאתגר את התיאוריות הללו ולנסות ליישם רעיונות מרכזיים שלהם במספר סוגיות מוסריות כגון: חולשת הרצון, אחריות מוסרית לאור העמדה הדטרמיניסטית והבעיה שמציבה העמדה של מזל מוסרי.

מטרות/תוצרי הלמידה

ידע

1. הלומדים יתארו את החולשות והחוזקות התיאורטיות של תאוריות מוסריות מרכזיות שילמדו

בקורס.

2. הלומדים יגדירו את התנאים לייחוס אחריות מוסריות לפי תאוריות מוסריות שונות.

מיומנויות

1. הלומדים ינתחו סוגיות מוסריות היפותטיות ומעשיות באמצעות התיאוריות המוסריות השונות

שילמדו בקורס.

2. הלומדים יפתחו יכולת קריאה ביקורתית של טקסטים פילוסופיים מרכזיים בספרות.

ערכים

העיסוק בהנחות המוצא של תיאוריות מוסריות שונות ובאופן שבו הן מייחסות לפועלים אחריות מוסרית יסייעו ללומדים לחדד ולפתח את האופן שבו הם בוחנים שאלות מוסריות בחייהם האישיים והמקצועיים.

למידה פעילה - תכנון מהלך השיעורים:

מס' השיעור	נושא השיעור	למידה פעילה	קריאה/ צפיה נדרשת	הערכה תהליכית/מעצבת (להרחבה)
1	מבוא – תרגיל בבחינת האינטואיציות המוסריות של הלומדים	עבודה בקבוצות קטנות ודיון כיתתי		
2	סוקרטס - קריטון		פריט 1 בביבליוגרפיה	
3	אי ציות אזרחי	הוראה פרונטלית ודיון כיתתי	פריט 2 בביבליוגרפיה	
4	סוקרטס אוותיפרון	הוראה פרונטלית ודיון כיתתי	פריט 3 בביבליוגרפיה	

5	אפלטון – אידיאות + הפוליטיאה	הוראה פרונטלית ודיון כיתתי	פריט 4 בביבליוגראפיה
6	אריסטו – אתיקת המידות חלק א	הוראה פרונטלית ודיון כיתתי	פריט 5 בביבליוגראפיה
7	אריסטו – אתיקת המידות חלק ב	הוראה פרונטלית ודיון כיתתי	
8	בוחן 1 (מבוא – אריסטו) חולשת הרצון	הוראה פרונטלית ודיון כיתתי	
9	חולשת הרצון	הוראה פרונטלית ודיון כיתתי	
10	אמוטיביזם דיויד יום	הוראה פרונטלית ודיון כיתתי	
11	קאנט – העמדה הדיאונטולוגית	הוראה פרונטלית ודיון כיתתי	צפיה בסרטון קצר על הציווי הקטגורי של קאנט
12	קאנט – העמדה הדיאונטולוגית	הוראה פרונטלית ודיון כיתתי	פריט 6 בביבליוגראפיה
13	בוחן 2 – (חולשת הרצון – קאנט) תחילת הדיון בדטרמיניזם	הוראה פרונטלית ודיון כיתתי	
14	דטרמיניזם	הוראה פרונטלית ודיון כיתתי	פריט 7 בביבליוגראפיה
15	מזל מוסרי	הוראה פרונטלית ודיון כיתתי	צפיה ב20 דק הראשונות של הסרט "דוח מיוחד" פריט 8 בביבליוגראפיה
16	מזל מוסרי	הוראה פרונטלית ודיון כיתתי	
17	מיל הוכחת עקרון התועלת	הוראה פרונטלית ודיון כיתתי	
18	תועלתנות מעשה ותועלתנות כלל האתגרים של העמדה התועלתנית	הוראה פרונטלית ודיון כיתתי	
19	ביקורת על העמדה התועלתנית – ג'ון טאורק		פריט 9 בביבליוגראפיה
20	בוחן 3 (דטרמיניזם, מזל מוסרי, תועלתנות, טאורק) מתיאוריה לסוגיות היפותטיות (א): (דאונטולוגיה מול תועלתנות) • האיש השמן במערה	הוראה פרונטלית ודיון כיתתי	קריאת רשות פריט 10 בביבליוגראפיה
21	מתיאוריה לסוגיות היפותטיות (א): (דאונטולוגיה מול תועלתנות)	הוראה פרונטלית ודיון כיתתי	קריאת רשות

	פריט 10 בביבליוגראפיה		• ג'ים הנווד	
	פריט 11 בביבליוגראפיה	הוראה פרונטלית ודיון כיתתי עבודה בקבוצות	הבחנות בפילוסופיה של המוסר: • הבחנה בין מיני תוצאות • כוונה/ציפייה (דוקטרינת כפל התוצאה) • מעשה/מחדל	22
		הוראה פרונטלית ודיון כיתתי עבודה בקבוצות	מתיאוריה לסוגיות היפותטיות (ב): • בעיית הקרונית • המתה במעשה ובמחדל	23
			משימת כתיבה – תרגיל בונוס	24

(בקורס שנתי, יש להוסיף את המפגשים הנוספים)

*ייתכנו שינויים בסילבוס בהתאם לקצב ההתקדמות ואפקטיביות הלמידה

ציון סופי

משקל בציון הסופי	תיאור התוצר
33% מהציון הסופי	בוחן 1
33% מהציון הסופי	בוחן 2
34% מהציון הסופי	בוחן 3
תוספת של 10 נקודות לציון הסופי	מטלת בונוס

דרישות הקורס

מטלות – 3 בחנים המהווים #100 מהציון הסופי

מטלת סיכום – בונוס (עד 10 נקודות) – משימץ כתיבה בהיקף של 10 עמודים.

נוכחות - 85% נוכחות בשיעורים והפגנת בקיאות בחומר הנקרא בבית

דרישות קדם

אין

1. אפלטון, *כתבי אפלטון*. תרגום: י' ליבס. ירושלים: שוקן. כרך א' – קריטון.
2. ג'ון רולס, "ההצדקה של אי ציות אזרחי", בתוך: יהושע ויינשטיין (עורך) *אי ציות ודמוקרטיה* (ירושלים: הוצאת שלם, 2008), עמ' 147-164.
3. אפלטון, *כתבי אפלטון*. תרגום: י' ליבס. ירושלים: שוקן. כרך א' – אוותיפרון.
4. אפלטון, *כתבי אפלטון*. תרגום: י' ליבס. ירושלים: שוקן. פוליטאה: כרך ב' (פרקים ב', ד').
5. אריסטו *אתיקה ניקומאכית*. ספר א', ספר ב', ספר י' (פרקים ז' ח').
6. עמנואל קאנט, *הנחת יסוד למטאפיזיקה של המידות*, מגרמנית: חנן אלשטיין. תל אביב: ספרי עליית הגג, ידיעות אחרונות, 2010. (עמודים 58-42, 91-85, 108-95)
7. Harry Frankfurt, *The Importance of What We Care About*. (Cambridge: Cambridge University Press., 1988) Chap. 1
8. תומס נייגל, *שאלות עלמוות*, (ירושלים: מאגנס, 2010). פרק 3 – מזל מוסרי.
9. John Taurek, "Should the Numbers Count?", *Philosophy and Public Affairs*, 6 (1977): 293-316.
10. Kai Nielsen, "A Defense of Utilitarianism", In: L. P. Pojman, L. Vaughn (eds.) *The Moral Life*. (New York: Oxford University Press, 2011) pp. 250-264.
11. Bernard Williams, B. "Against Utilitarianism", In: L. P. Pojman, L. Vaughn (eds.) *The Moral Life*. (New York: Oxford University Press, 2011) pp. 265-277
12. Rachels, J. 2001. Killing and Letting Die. *Encyclopedia of Ethics*, 2nd Edition, ed. Lawrence Becker and Charlotte Becker. NY: Routledge. Pp. 947-950.

ספרות עזר:

1. יוחנן גליקר, *פרקי מבוא לאפלטון*. (תל אביב: האוניברסיטה המשודרת, משרד הבטחון, 1985).

העשרה

Weakness of the will:

- Donald Davidson, *Essays on Actions and Events*, (Oxford: Clarendon Press, 1980). chap. 2

Moral luck:

- Bernard Williams, *Moral Luck*, (Cambridge: Cambridge University Press, 1981). Chap. 2